

KAPITTEL 3

Å FRAMSKYNDE FIENDENS ØDELEGGELSE

I kapittel 2 fortalte Krishn Arjun at kunnskapen han hadde samtalt om, var knyttet til Kunnskapens vei. Og hva består den kunnskapen i bortsett fra at Arjun burde kjempe? Hvis han er en seierherre, vil han bli belønnet med den mest opphøyde posisjon, og selv om han lider nederlag, vil han få en gudelig og tilværelse i himmelen. I seieren ligger alt, også suksess, og gudestatus i nederlag. Uansett er det i begge tilfeller noe å vinne og absolutt ingenting å tape. Krishn forklarte den samme kunnskapen i relasjon til Den uselviske handlings vei, og ved hjelp av den kunne Arjun bli helt fri fra tvangspregede handlinger. Han antydte også de karakteristiske trekk ved veien og understreket de viktige forholdsreglene som må iakttas i utføringen av slike handlinger. Arjun vil bli satt fri fra handlingens lenker hvis han ikke trakter etter dens frukter og utfører den uselvsk, men uten å svekke sin hengivelse til utførelsen. Men selv om det til slutt vil bli gitt syndsforlatelse, kunne Arjun ikke på denne veien – Den uselviske handlings vei – se en fortsettelse av sitt eget individuelle vesen.

Derfor mente han at Kunnskapens vei ville være bedre og lettere tilgjengelig enn Den uselviske handlingens vei og ville vite hvorfor Krishn oppfordret ham selv om Arjun selv mente at Kunnskapens vei var overlegen i forhold til Den uselviske handlingens vei når han skulle gjøre noe så forferdelig som å drepe sine egne slektninger. Det var et fornuftig spørsmål. Hvis vi virkelig skal fram til et sted, og det fører to veier dit, må vi absolutt forsøke å finne ut hvilken av de to som er den minst hasardiøse. Hvis vi ikke stiller dette spørsmålet, er vi ikke sanne veifarere – ikke sanne søkende. Derfor vender Arjun seg til Krishn.

1. **"Arjun sa: 'O Janardan, hvis du mener at kunnskap er overlegen i forhold til handling, hvorfor ber du meg, O Keshav, om å utføre forferdelig handlinger?"**

"Janardan" er den som er nådig overfor sine folk. Arjun håper derfor at Krishn vil forklare ham hvorfor han råder ham til å slå inn på en forferdelig vei. Arjun synes at denne veien er skremmende fordi han der bare har rett til å handle, men ikke på noe tidspunkt har krav på belønning for sine handlinger. Dessuten må hengivenheten ikke svekkes. Hele tiden må han underkaste seg, ha blikket festet på veien og hele tiden være opptatt av oppgaven.

Har ikke Krishn lovet ham at hvis han følger Kunnskapens vei, vil han, hvis han seirer, nå fram til Den øverste ånd, og hvis han taper, vil han føre et goudelignende liv? Dessuten skal han ikke følge veien før han har evaluert sine aktiva og forpliktelser. Derfor synes han at kunnskap er lettere enn uselvisk handling, og han bønnfaller Krishn:

2. **"Siden dine komplekse ord er så forvirrende for meg, må du vennligst fortelle meg hvilken vei jeg skal følge for å nå den velsignede tilstand."**

Krishn hadde faktisk satt seg fore å fordrive Arjuns ubesluttomhet, men det han sier, har bare forsterket tvilen. Derfor ber han Krishn fortelle ham utvetydig om veien som kan frigjøre ham. Så snakker Krishn til ham.

T; k; l h p&deZkLrs erk c( ) tZknZA
r fRda deI. k ?kkj's eka fu; kst; fl d's'koAA 1AA
feJskø okD; su c( ) a ekj; l ho eA
rn&da on fuf"pR; ru J\$ ks gekluq keAA 2AA

3. "Herren sa: 'Jeg har tidligere sagt deg, O den syndfrie (Arjun), at det finnes to veier til åndelig disiplin, Skjønnsomhetens eller Kunnskapens vei for vismenn og Den uselviske handlingens vei for handlingens menn."

"Tidligere" betyr her ikke en forgangen tid (yug) i likhet med den gyldne tiden eller Treta-tiden.¹ Det dreier seg snarere om det forrige kapitlet der Krishn snakket om to veier og anbefalte Kunnskapens vei for visdommens menn og Den uselviske handlingens vei for dem som er aktivt engasjert i oppgaven som til slutt vil gjøre dem ett med Gud. På begge veier må handlinger utføres. Handling er altså avgjørende viktig.

4. "Menn når verken den endelige tilstand med handlingsløshet ved å avstå fra arbeid eller oppnår gudelignende perfeksjon ved bare å fornekte arbeid."

Det er ikke mulig å unnslippe handling. En mann kan ikke oppnå en tilstand med handlingsløshet ved ikke å begynne å arbeide, og han kan heller ikke nå en tilstand med guddommelig perfeksjon ved bare å oppgi en oppgave han har påtatt seg. Derfor er det slik at enten Arjun foretrekker Kunnskapens vei eller Den uselviske handlingens vei, må han slite like mye for dem begge.

Vanligvis er det slik at på dette tidspunktet vil de søkende på vei til Gud begynne å se etter snarveier og fluktruter. Vi må være på vakt for den utbredte misforståelsen at vi blir "uselviske handle" bare fordi vi ikke påtar oss noe arbeid. Dette er grunnen til at Krishn understreker poenget at man ikke oppnår noen tilstand med handlingsløshet ved ganske enkelt å la være å begynne å arbeide. Tidspunktet da både gode og onde dåder opphører fullstendig, der det bare er sann "handlingsløshet", kan bare nås gjennom handling.

---

yksdflfU}fo/kk fu'Bk i gjk i ksäk e; ku?kA
Kku; kxu l kq; kuka deZ kxu ; kfxukeAA 3AA
u deZ kkeukjEHkkUuScE; ä i #'kks "uq'A
u p l #; l ukno fl f) a l ekf/kxPNfrAA 4AA

1 I hindu-tanken er det fire tidsaldre (yug) i verden, Satya , Treta, Dwapar og Kali (nåtiden). Den første og den siste kalles også henholdsvis "gyllen" og "jern".^{back}

Det finnes på den annen side villedete som tror at de ikke er opptatt av handling fordi de er intellektuelle og skjønnsomme mennesker og fordi det ikke finnes handlinger på den veien de har valgt. Men de som avviser handling med en slik begrunnelse, er egentlig ikke visdommens menn. Avvisning av en oppgave man har påtatt seg, kan ikke lede noen til erkjennelse og bli ett med Gud.

5. "Siden alle menn utvilsomt har sitt utspring i naturen, kan ingen på noe tidspunkt et eneste øyeblikk leve uten handling."

Ikke noe menneske kan selv ikke i brøkdelen av et sekund leve uten handling fordi materiens tre egenskaper født av naturen tvinger ham til å handle. Så lenge naturen og dens egenskaper finnes, kan ikke noe menneske eksistere uten handling.

Krish sier i de 33. Og 37. versene i kapittel 4 at alle handlinger opphører å eksistere og oppløser seg i den mest opphøyde handling: kunnskapen som er hentet fra meditasjon om de sublimе sannheter som lærer et menneske å være klar over sitt eget Jeg og sublimе sannheter og hvordan han kan gjenforenes med Den øverste ånd. Ilden i denne kunnskapen tilintetgjør all handling. Det Yogeshwar egentlig mener med dette, er at handling opphører å eksistere når yog har beveget seg hinsides de tre egenskapene i den materielle verden, og når et klart resultat av de meditative prosessene manifesterer seg i form av en direkte persepsjon og en oppløsning av Jeget i Gud. Men før fullføringen av den forordnete oppgaven, opphører ikke handling og vi er ikke kvitt den.

6. "Den som villeder mennesket, er en hykler som tilsynelatende behersker sine sanser med vold², men som har et sinn som fortsetter å være opptatt av gjenstander for sin tilfredsstillelse."

---

u fg df"pR{k.kefi tkrqfr'BR;d'eðrA
dk;rs áo"K% de% l o% i d'frtSå kAA 5AA
deñUnz; kf.k l a E; ; vKLrs eul k LejuA
bfUnz; kFkkñUoew;kRek feF; kpkj% l mP; rs AA 6AA

2 Hatt yog: navnet kommer av at det praktiseres på måter som gjør vold mot kroppen, for eksempel å stå på ett ben, holde armene i været, puste inn røyk osv.

Slike uvitende mennesker som dveler ved sanselige objekter samtidig som de kontrollerer sansene utover med hatt yog, er falske mennesker og slett ikke vise mennesker. Det er opplagt at en slik praksis var framherskende også på Krishns tid. Det fantes dem som i stedet for å praktisere det som burde praktiseres, bare behersket sine sanser med unaturlige midler og påsto at de var vise og perfekte. Men ifølge Krishn er slike mennesker slue løgnere. Enten vi foretrekker Skjønnsomhetens eller Den uselviske handlingens vei, må arbeid utføres i begge tilfeller.

7. "Og, O Arjun, den mannen er fortjenestefull som behersker sansene sine med sinnet og bruker sine evner til å handle til å utføre uselvisk arbeid i den fullstendige objektivitetens ånd."

Det er et overlegent menneske som utøver indre (og ikke ytre) kontroll over sine sanser slik at sinnet hans befinner seg i en tilstand av total mangel på ønsker. Selv om vi har sett at arbeid må utføres, består vanskeligheten i at vi ennå ikke forstår hva dette arbeidet går ut på. Dette er også Arjuns problem, og Krishn går nå videre for å løse det.

8. Du bør utføre din foreskrevne handling som påbys av skriften, for å utføre arbeid er bedre enn ikke å gjøre det, og hvis arbeid ikke finnes, kan til og med kroppens ferd kanskje ikke fullføres."

Arjun tilskyndes å utføre den foreskrevne handlingen – den forordnete handlingen – som skiller seg fra alle andre typer arbeid. Gjennomføringen av denne handlingen er å foretrekke framfor handlingslammelse, for hvis vi utfører den og tilbakelegger bare en liten del av veien, kan det redde oss for den store redsel knyttet til fødsel og død. Utføring av den åndelige plikt – den forordnete handling – er derfor det bedre valg. Ved ikke å gjøre det kan vi ikke engang fullføre vår Sjels ferd gjennom forskjellige kropper. Denne

---

; fLrofUnz; kf.k eul k fu; E; kjHrs t q A
deñUnz; % deZ; kxel ä% l fof" k'; rs AA 7AA
fu; ra d# deZ Roa deZ T; k; ks ä deZ k% A
"kj hj; k=kfi p rs u i fl n /; ndeZ k% AA 8AA

ferden fortolkes vanligvis som "underhold av den fysiske kropp". Men hva slags underhold er dette? Er vi en fysisk kropp? Denne Sjelen, dette kroppslige Jeg som vi kjenner under navnet Purush, hva annet har han gjort bortsett fra å foreta hans fysiske ferd gjennom endeløse liv? Når klær er utslitt, kaster vi dem og tar på oss nye. På samme måten er hele denne verden, fra de laveste skapninger til de mest utviklede, fra Brahma³ til dens fjerneste grenser, er foranderlig. Gjennom fødsler, høye og lave, har denne Sjelen foretatt sin fysiske ferd siden en ukjent begynnelse. Handling er noe som kompletterer denne ferden. Hvis det skal komme enda en fødsel, er ferden ennå ufullstendig. Den søkende er fortsatt underveis og reiser gjennom kropp. En ferd er først komplett når bestemmelsesstedet nås. Etter å ha blitt oppløst i Gud, behøver Jeget ikke reise mer gjennom fysiske fødsler. Kjeden med Jegets avvisning av gamle kropp og overtakelse av nye, er nå brutt. Handling er altså noe som frigjør Jeget, Purush, fra nødvendigheten av å skulle reise gjennom kropp. Krishn sier til Arjun i det 16. vers i kapittel 4: "Ved denne handlingen skal du settes fri fra det onde som binder verden." Handling, slik den brukes i Geeta, er noe som frigjør fra verdens binding.

Men spørsmålet om hva denne forordnete handlingen består i, er fortsatt ikke avklart. Krishn tar nå fatt på å svare på spørsmålet.

9. "Siden utføring av yagya er den eneste handling, og alt annet som mennesker er beskjeftiget med, bare er former for verdslig binding, O sønn av Kunti, vær ubundet og gjør din plikt overfor Gud godt."

Kontemplasjon om Gud er den eneste virkelige handling. Denne gjennomføringen er handling som setter sinnet i stand til å konsentrere seg om Gud. Det er en foreskrevet handling og, ifølge Krishn, er andre handlinger enn denne bare former for verdslig binding. Alt annet enn utføring av denne **yagya** er mer en form for slaveri enn handling. Det er viktig å minne oss selv nok en gang på

; KkFkkRd . kks ; = ykcdks ; a deZU/ku% A

rnFk deZ dkOrs ep l 3x% l ekpj AA 9AA

3 Den første og eldste i den hellige hindu-treenigheten som man tror har ledet skapelsesakten.^{back}

Krishns formaning til Arjun om at han bare kan frigjøre seg fra denne verdens onder ved å utføre det ene egentlige arbeidet. Arjun oppfordres til å gjøre det godt i objektivitetens ånd. Det kan ikke utføres uten avstandtaken til verden og dens gjenstander.

Utførelse av **yagya** er altså handling. Men et annet spørsmål som nå melder seg, er hvor verdifull **yagya** er som handling. Men før Krishn svarer på dette spørsmålet, forteller han kort om **yagyas** opprinnelse og også hva den har å tilby. Det er først i kapittel 4 at det klargjøres hva denne **yagya** er – hvor utførelsen er handling. Det er tydelig ut fra dette at det er Krishns framgangsmåte at han først beskriver de karakteristiske trekk ved emnet han skal belyse for å skape en respektfull holdning til det, og så påpeker forholdsreglene som må tas i utførelsen og først til slutt forklarer hovedprinsippet.

Før vi går videre, la oss huske hva Krishn har sagt om en annen side ved handling: at den er en foreskrevet utførelse og at det som vanligvis gjøres i dens navn, ikke er sann handling.

Uttrykket "handling" ble først brukt i kapittel 2. Dens karakteristiske trekk foruten de nødvendige forholdsreglene ble påpekt. Men denne handlingens innhold er ikke blitt spesifisert. I kapittel 3 har Krishn hittil sagt at ingen kan leve uten handling. Siden mennesket lever i naturen, må han handle. Like fullt finnes det mennesker som kontrollerer sine sansorganer ved å bruke makt, men som har sinn som fortsatt er opptatt av sansobjekter. Slike mennesker er arrogante og deres anstrengelser forgjeves. Men spørsmål gjenstår fortsatt: hva slags handling bør han utføre? Han blir fortalt avyagyas fullendelse er handling. Men det er egentlig ikke noe svar på spørsmålet. Det er riktig at yagya er handling, men hva er yagya? I dette kapitlet påpeker Krishna bare opprinnelsen til og de spesielle trekkene ved yagya, og det er først i kapittel 4 at han vil gå i detalj om begrepet handling som det er riktig å utføre.

En god forståelse av denne definisjonen av handling er nøkkelen til vår innsikt i Geeta. Alle mennesker er engasjert i et eller annet arbeid, men dette er noe annet enn sann handling. Noen driver med gårdsarbeid, andre er opptatt med handel ogandel. Noen har maktposisjoner, mens andre bare er tjenere. Noen påstår at de er

intellektuelle, mens andre tjener til livets opphold som kroppsarbeidere. Noen arbeider innen sosialomsorgen, mens andre gjør tjeneste i det militære. Og for alle disse aktivitetene har folk også oppfunnet selviske og uselviske sammenhenger. Men ifølge Krishn er dette rett og slett ikke det han mener med handling. Når andre ting enn yagya utføres, er det bare en form for verdslig binding, ikke sann handling. Utførelsen av yagya er den eneste egentlige handling. Men i stedet for å forklare hva yagya er, dveler han nå ved dens tilblivelse.

10. "I begynnelsen av kalp – veien til selvrealisering⁴ – formet Prajapati Brahma yagya sammen med menneskeheten og formante dem å stige opp med yagya som kunne gi dem det hjertene deres aspirerte til."

Prajapati⁵ Brahma, guden som presiderte over skapelsen, skapte menneskeheten sammen med yagya i begynnelsen og sa til menneskene at de skulle ha framgang gjennom yagya. Denne yagya, men er helt ut gunstig, ble foreskrevet eller forordnet som handlingen som ville tilfredsstillte deres hunger etter realisering av den evige Gud.

Hvem var skaperen av menneskeheten og yagya? Var det Brahma, og hvem er han? Er han, som mange tror, Guden med fire hoder og åtte øyne? Ifølge Krishn finnes det ikke vesener som guder. Vismannen som har erkjent og blitt ett med Den øverste ånd, kilden som hele menneskeheten har sitt utspring i, er "prajapati". Visdom som bunner i kunnskap om Gud, er i seg selv Brahma. I dette erkjennelsesøyeblikket blir sinnet bare et hjelpemiddel. Da er det Gud selv som taler gjennom vismannens stemme.

I g; Kl% itk% I "Vøk ijkøp itkifr-%A

vuu i d fo'; /oesk oks fLRo'Vdke/kp- AA 10AA

- 4 Kalp betyr vanligvis 1000 yug (tidsaldre) og utgjør en periode på 432 millioner år for de dødelige, men betegner også en behandlingsprosess for gjenopprettelse av helse (kayakalp). Her betyr kalp hele veien til selvrealisering.^{back}
- 5 Enda et tilnavn på guddommen som presiderte over skapelsen foruten å være en sann asket. Han er også en pati, herre og frelser. Som guddommen foreskriver han også meditasjonens vei. Han er som en monark, og elevene er undersåttene hans. På denne måten er prajapati her en perfektjonens mann som er blitt en formidler av Guds essens.^{back}

Det er konstant vekst i visdom etter begynnelsen på åndelig forgudelse eller tilbedelse. Siden denne visdommen er utstyrt med kunnskap om Gud i begynnelsen, kalles den brahmviitt. Gradvis, etter hvert som onde impulser undertrykkes og kunnskapen om Gud berikes, sies denne visdommen å være brahmvidwar. Når den stiger enda høyere og blir mer raffinert, går den under navnet brahmvidwariyan. På dette stadiet får vismannen som er velsignet med kunnskap om Gud, også evnen til å bringe andre inn på veien til åndelig vekst. Det høyeste punkt for visdom er brahmvidwarisht, tilstanden med guddommelig inundasjon der Guds ånd flyter gjennom den som en krystallklar strøm. Mennesker som har nådd dette stadiet, kommer inn i og blir værende i Den øverste ånd som hele menneskeheten er født av. Sinnet til slike vismenn er bare midler, og det er de som kalles "prajapati". Ved å atskille seg fra motsigelsene i naturen, skaper de Jeget som ennå ikke er klar over meditasjonsprosessen eller Gudsdyrkelsen. Å tildele perfeksjon som er i tråd med ånden i yagya, er skapt av menneskeheten. Før dette er menneskesamfunnet ubevisst og kaotisk. Skapelsen har ingen begynnelse. Sanskar har alltid vært der, med før vismennene tildelte den perfeksjon, var den deformert og i en tilstand av anarki. Å forme den i tråd med kravene i yagya innebærer å raffinere og forskjønne.

Enkelte slike fullendte vismenn skapte yagya i tillegg til å skape menneskeheten i begynnelsen av kalp, Selvrealiseringens vei. Men ordet "kalp" betyr også helbredelse av sykdom. Legene gir slik helbredelse, og det finnes til og med noen som forynger oss. Men remediene deres er bare for flyktige kropp. Den sanne helbredelsen er den som frigjør fra den generelle sykdommen i verden. Begynnelsen på tilbedelse og gudsdyrkelse er begynnelsen på dette remediet. Når meditasjonen er komplett, er vi fullstendig kurert.

På denne måten ga vismenn med sine vesener i Den øverste ånd den rette formen til åndelig fortrinlighet og yagya og instruerte mennesker om at de ville ha framgang når de iakttok yagya. Med denne framgangen mente de ikke at leirehus ville bli til herregårder av mur. De lovt heller ikke at de kom til å tjene mer penger. De ønsket heller at menneskene skulle vite at yagya ville oppfylle deres forhåpninger om Gud. Et logisk spørsmål som møter oss her, er

hvorvidt yagya fører til umiddelbar oppnåelse av Gud eller bare ved gradvise trinn. Brahma sa videre til menneskeheten:

11. "Og måtte dere verdsette guder gjennom yagya, og måtte guder hjelpe dere fram, for dette kan bistå dere til omsider å nå den endelige tilstand."

Å sette guder høyt med yagya innebærer å hjelpe fram hellige impulser. Og det er også slik guder hjelper fram menneskeheten. Ved gjensidig forsterkning vil på denne måten menn oppnå denne endelige lykksalighet. Siden er det ingenting mer å oppnå. Jo dypere vi kommer inn i yagya (senere vil yagya bli forklar som en måte å tilbe på), desto mer blir hjertet beriket av guddommelighet. Den øverste ånd er den eneste Gud og midlet – impulsene – som åpner adgang til at Gud er "den guddommelige skatt" fordi de bringer den endelige Gud innen rekkevidde. Dette, og ikke enn de vanligvis tenkte gudene som for eksempel en stein eller en vannansamling, er den sanne guddommelige rikdom. Med Krishns ord har slike guder ingen eksistens. Han legger videre til:

12. "Gudene du hjelper fram med yagya, vil gi deg uten å spørre alle de gleder du ønsker deg, men mennesket som benytter seg av alle disse gledene uten å ha betalt for dem, er i sannhet en tyv."

De guddommelige rikdommene vi får og lagrer med yagya, vil ikke gi oss annet enn gleder knyttet til den ærverdige Gud. De er den eneste makt som gis. Det finnes ingen annen måte å oppnå den elskede Gud på. Det mennesket som forsøker å nyte denne tilstanden uten å komme med et offer i form av guddommelige rikdommer, de rettskafne impulser, er uten tvil en tyv som ikke gis noe. Og siden han ikke får noe, hva kan han glede seg over? Men han later likevel som han er perfekt, en kjenner av essensen. En slik skrythals holder seg unna den rettskafne vei, og dermed er han virkelig en tyv (riktignok en mislykket). Men hva vinner de som oppnår noe?

---

nøku - Hkko; rkuu rs nøk Hkko; Urqo% A
ijLi ja Hkko; Ur% Js % i jeokIL; Fk AA 11AA
b'VkuHkksøku - fg oks nøk nkL; Urs; KHkfork% A
rñũkku i nk; ſ; ks; ks Hkq̄ äs Lrsu , o l % AA 12AA

13. Den kloke som tar del i det som er tilbake av yagya, er kvitt alt ondt, men synderne som bare tenker på sitt eget underhold, deltar ikke i annet enn synd."

De som opprettholder livet med maten som hentes fra yagya, er tilgitt alle synder. Oppnåelsens øyeblikk i forbindelse med å forøke den guddommelige rikdom er også fullførelsens øyeblikk av den. Når yagya er komplett, er det som står tilbake, Gud selv.⁶ Det samme er blitt sagt av Krishn på en annen måte: Den som skaffer seg næring av det som skapes av yagya, smelter sammen med Den øverste ånd. Vismannen som tar til seg Guds manna som kommer fra yagya, blir frigjort fra alle synder eller, med andre ord, fra fødsel og død. Vismenn spiser for frigjørelse, men en synder spiser på grunn av kroppen som er født gjennom mediet tilknytning. Han nærer seg av det onde. Han har kanskje sunget salmer, kjent tilbedelsen og også beveget seg et stykke på veien, men til tross for alt dette oppstår det i ham et ønske om at han kunne motta noe for kroppen og dens tilkynningsobjekt. Og det er høyst sannsynlig at han vil få det han ønsker seg. Men så, etter denne "gleden", oppdager han at han står stille på stedet der han begynte sin åndelige søken. Kan det tenkes et større tap enn dette? Når selve kroppen kan ødelegges, hvor lenge kan dens nytelser og gleder være hos oss? Uansett deres guddommelige tilbedelse er slike mennesker altså bare deltakere i synd.

De blir ikke ødelagt, men de beveger seg ikke framover på veien. Det er grunnen til at Krishn understreker handling (tilbedelse) som utføres i en selvutslettende ånd. Han har hittil sagt at praktisering av yagya tildeler den høyeste herlighet, og at dette er skapt av dyktige, realiserende vismenn. Men hvorfor påtar slike vismenn seg forming og raffinement av menneskeheten?

; Kf" k' Vkf" ku% I Urks eP; Urs I oīdfyc' k% A

Hk t rs rs Ro? ka i ki k ; s i pUR; kRedkj . kkr - AA 13AA

- 6 Mat står for den laveste form som Den øverste ånd manifesterer seg i. Tanken om Gud som mat dukker stadig opp i Upanishad. I Upanishad Prashn sier vismannen Pippalad: "Mat er Pran (urenergien) og Rayi (formgiveren). Av mat gror frø, og fra frøene fødes alle skapninger." Ifølge Upanishad Taittrya: "Ut av Brahm (Gud), som er Jeget, kom eter, ut av eter, luft, ut av luft, ild, ut av ild, vann, ut av vann, jord ut av jord, vegetasjon, ut av vegetasjon, mat mat, ut av mat, menneskekroppen."

[back](#)

14. "Alle skapninger får liv av mat, mat vokser takket være regn, regn oppstår i yagya og yagya er et resultat av handling."
15. "Vær klar over at handling oppsto i Ved, og Ved kom fra den uforgjengelige øverste ånd slik at den altgjennomtrengende, udødelige Gud alltid er til stede i yagya.

Alle skapninger er født av mat. Mat er Gud selv, og hans pust er liv. Et menneske tar for seg yagya med sitt sinn konsentrert om den gudommelige manna. Mat er et resultat av regn – ikke regnet som faller fra skyer, men en skur av nåde. Yagya som er mottatt og lagret tidligere, kommer også som en skur av nåde. Tilbedelsen i dag kommer tilbake til oss som nåde i morgen. Derfor sies det at yagya skaper regn. Hvis et kritikkøst offer til alle de såkalte gudene og brenning av byggkorn og oljefrø kunne produsere regn, hvorfor skulle ørkener forbli livløse? Regn her er altså en skur av nåde som er et resultat av yagya. Og denne yagya oppstår som sagt av handling og bringes til fullførelse av handling.

Arjun blir bedt om å huske at denne handlingen er født av Ved. Ved er stemmen til vismenn som har tilhold i Gud. Den levende sansningen, og ikke terping av visse vers, av den ikke-manifesterte essens, kalles Ved. Ved er født av den uforgjengelige Gud.⁷ Vedas sannheter er blitt proklamert av store sjeler, men siden de er blitt ett med Gud, taler den udødelige Gud gjennom dem. Det er av denne grunn at Ved sies å være av guddommelig opprinnelse. Ved kom fra Gud. Og vismennene, som er ett med ham, er bare hjelpemidler. Det er han hvis talsmenn de er. Gud manifesterer seg for dem når de har behersket begjæret i sinnene sine med yagya. Den allestedsnærværende, endelige og uforgjengelige er alltid til stede i yagya. Så yagya er den eneste måten å nå ham på. Det er dette Krishn sier til Arjun:

---

vUuköofUr Hkurfu i tU; knUul EHko% A
 ; KkooFr i tU; ks ; K% deU eöo% AA 14AA
 deU cäköoaf) cäk(kj) eöoe- A
 rLeRl oära cä fuR; a ; Ks i frf' Bre- AA 15AA

7 Fra Brihadaranyak Upanishad: "All kunnskap og all visdom, det vi kjenner som Rig Ved, Yajur Ved og alt det andre, er blitt beåndet av det Evige. De er det Eviges åndedrag."^{back}

16. "Mennesket i denne verden, O Parth, som elsker sanselige gleder og fører et ugudelig liv og som ikke opptrer i samsvar med den nettopp beskrevne syklus (med selvrealisering), fører et nytteløst liv."

Det nytelsessyke, syndefulle menneske som til tross for sin fødsel i menneskelig form, ikke opptrer i tråd med den foreskrevne handling, eller, for å uttrykke det annerledes, ikke følger en vei der han kan oppnå en udødelig tilstand ved å hjelpe fram guder og dermed også seg selv ved å tjene de guddommelige rikdommer i sin natur, lever bare forgjeves.

For å rekapitulere – Krishn nevnte "handling" i kapittel 2, mens han i dette kapitlet har bedt Arjun, og dermed oss alle, om å utføre foreskrevet handling. Iakttagelse av yagya er denne handlingen. Hva som ellers gjøres ut over dette, er bare en del av det verdslige liv. Derfor burde man, i atskillelsens ånd, utføre handlingen yagya. Krishn har så fortalt om de karakteristiske trekk ved yagya og sagt at yagya hadde sin opprinnelse i Brahma. Menneskeheten er tilbøyelig til yagya med tanke på underhold. Yagya oppstår av handling, og handling fra den guddommelig inspirerte Ved, mens de visjonære som sanset de vediske formaninger, var opplyste vismenn. Men disse store sjelene har kvittet seg med sitt ego. Med denne ferdigheten var det som sto igjen som resultat, den uforgjengelige Gud. Ved har derfor oppstått fra Gud, og Gud er alltid til stedet i yagya. Den ugudelige elsker av sanselige gleder som ikke følger den foreskrevne handlings vei, lever forgjeves. Det vil si at yagya er en handling der det ikke finnes noe behag for sansene. Formaningene forlanger deltakelse i handlingen med fullstendig underkastelse av sansene. Syndefulle er de som lengter etter sanselig behag. Men selv etter alt dette, er det ikke blitt definert hva yagya er. Det fører oss til spørsmålet om vi er nødt til å praktisere yagya for alltid, eller vil det også være en ende på dette? Yogeshwar Krishn snakker om dette:

17. Men det gjenstår ingenting mer å gjøre for mennesket som fryder seg i sitt Jeg, finner tilfredshet i sitt Jeg og føler seg tilstrekkelig i sitt Jeg."

Mennesket som er ytterst hengiven overfor sin legemliggjorte Sjel, finner tilfredsstillelse i ham og føler at han ikke trenger noe mer i tillegg til ham – har ikke mer å gjøre. Jeget var tross alt målet. Når Sjelens ikke-manifesterte, udødelige, uforgjengelige essens er blitt realisert, er det ikke mer å søke. Et slikt menneske trenger verken handling eller gudsdyrkelse. Sjel og Gud-Jeg og Den øverste ånd er synonyme. Det er dette Krishn viser igjen.

18. "Et slikt menneske har ingenting å oppnå ved handling eller tape på passivitet, og han har ingen interesse av noe vesen eller noen gjenstand."

Tidligere var det, men nå er det ingen fortjeneste for et slikt menneske i verken å handle eller noe tap i å la være å handle. Han opphører å ha et selvisk forhold til noe vesen. Jeget er konstant, evig, manifest, uforanderlig og uforgjengelig. Når man først kjenner Sjelen og man er fylt av glede, tilfreds og absorbert i ham, hva mer er det å lete etter? Og hva skal vi oppnå med ytterligere leting? For et slikt menneske er det ikke skadelig å forsake handling, for han har ikke lenger et sinn der ugudelighet kan sette sitt merke. Han er ikke det minste opptatt av vesener i den ytre verden eller med noen av de lag på lag av indre aspirasjoner. Når han har fattet det aller høyeste, hvilken bruk har han for noe annet?

19. "Gjør derfor alltid det som er rett for deg å gjøre i uselvskhetens ånd, for ved å gjøre sin plikt oppnår det uselviske mennesket Gud."

; LRokRejfrnø L; knkRer'lr"p ekuo% A
vkReU; ø p l UrqVLRl; dk; Lu fo |rs AA 17AA
uö rL; d"rukFk ukd"rug d"pu A
u pkl; l oßkrskq df"pnFkD; ikJ; % AA 18AA
rLeknl ä% l rra dk; ð deZ l ekpj A
vl äks äkpju deZ ijeklukfr i# k% AA 19AA

For å oppnå denne tilstanden burde Arjun være uegennyttig og gjøre det som det passer seg for ham å gjøre, for et uselvsk menneske erkjenner bare Gud gjennom uselvsk handling. Handlingen det er verdt å utføre, er den samme som den foreskrevne handlingen. Så for å inspirere Arjun til foreskrevne handling, legger Krishn også til dette:

20. "Siden vismenn som Janak også hadde oppnådd den endelige erkjennelse av handling og holde3 klart for seg bevaringen av den (Gudskapte) orden, er det maktpåliggende for deg å handle."

Janak betyr her ikke kongen av Mithila. "Janak" er et tilnavn på faren – livgiveren. Yog, måten den individuelle Sjelen kan forenes med den øverte ånd på og dermed sikre syndsforlatelse, er janak, for den får fram og manifesterer den legemliggjorte Sjel. Alle de som er utstyrt med yog, er vismenn som Janak. Mange slike store menn som besitter sann visdom, har også oppnådd den endelige lyksalighet gjennom handling rettet mot den endelige oppnåelse. "Endelig" står for erkjennelsen av essensen som Den øverste ånd representerer. Alle store helgener, som for eksempel Janak, har oppnådd tilstanden med endelig erkjennelse gjennom utførelsen av handlingen som er yagya. Men etter oppnåelsen handler de med verdens velferd i tankene. De arbeider for menneskehetens forbedring. Også Arjun er dermed verdig til å være en sann leder av mennesker etter oppnåelsen.

Krishn hadde litt tidligere sagt at det verken var noe å oppnå med handling eller noe tap ved passivitet for en stor Sjel etter at han har nådd erkjennelsens stadium. Men samtidig som han har i tankene verdens interesser og bevaringen av dens orden, fortsetter han å løse seg fra sin foreskrevne plikt. Grunnen til dette blir forklart i den følgende verset.

21. "Andre etterligner handlingene til en stor mann og følger nøye hans eksempel."

---

deLk5 fg l i l f) ekLFkrk tudkn;%A
ykdI ægeokfi l i'; UdrøpgiI AA20AA
; |nkpjfr JsBLrÜknørjks tu%A
l ; Riæk.ka d#rs ykdLrnuørTs AA 21AA

Mennesket som har kjent sitt Jeg og som finner glede og tilfredsstillelse i sin legemliggjorte Sjel, har ingenting å vinne på handling og ingenting å tape på passivitet. Men på den annen side forekommer det eksempler på mennesker med sann oppnåelse som for eksempel Janak og andre som var flittig opptatt av handling. I det følgende verset sammenligner også Krishn beskjedent seg selv med disse store menneskene og sier: "Jeg er også en stor Sjel som dem."

22. "Selv om, O Parth, det ikke finnes noen oppgave i alle tre verdener som jeg er nødt til å utføre, og det heller ikke er noen gjenstand av betydning som jeg ikke har skaffet meg, er jeg likevel opptatt av handling."

I likhet med andre vismenn som har oppnådd noe, har Krishn heller ikke noe gjenstående som skal utføres. Han sa litt tidligere at vismenn ikke har noen plikt til å yte noe overfor andre mennesker. På samme måte har han i alle tre verdener ingenting å gjøre, og det finnes ikke engang den minst ønskelige gjenstand som han ikke har. Og likevel er han seriøst opptatt av handling.

23. "For skulle jeg ikke være flittig i utførelsen av oppgaven min, O Parth, når andre mennesker følger mitt eksempel på alle måter."

Hvis han ikke er omhyggelig med en riktig utførelse av den pålagte oppgaven, vil andre mennesker opptre som ham. Innebærer dette at til og med å etterligne Krishn (Gud) kan være en feil? Som han selv sier, kommer han til å være et dårlig eksempel hvis han ikke handler.

24. "Hvis jeg ikke utfører min handling godt, vil hele verden forgå, og jeg kommer til å være årsaken til varnsankar og dermed være en ødelegger av menneskeheten."

Hvis han ikke løser seg fra oppgaven med forsiktighet, ville ikke bare alle verdenene komme på villspor, men han vil også utløse

---

u es i k f k i L r d r D ; a f = ' k q y k d s k q f d p u A
ukuoklreoklr0; a or l , o p de f . k AA 22AA
; f n °; g a u o r g ; a t k r q de l ; r f U n r % A
ee oRek l u p r l r s eu q ; k % i k f k z l o z k % AA 23AA
m R l h n s f j e s y k d k u d q k a de l p n g e A
l a d j L ; p d r k z L ; k e j g U ; k f e e k % i z t k % AA 24AA

varnsankar og dermed hele menneskehetensødeleggelse. Hvis den opplyste, dyktige vismann ikke er omhyggelig engasjert i meditasjon, vil samfunnet bli korrumpert ved å følge hans eksempel. Det er ikke noe tap for vismannen hvis han ikke handler fordi han har realisert det endelige mål ved en vellykket fullføring av sin tilbedende handling. Men det stemmer ikke for andre som kanskje ennå ikke har satt sin fot på denne åndelige øvelsens vei. Store Sjeler forsøker å bygge opp og veilede dem som henger etter. Krishn gjør det samme. Dette har den klare implikasjonen at også Krishn var en vismann – en sann yogi. Han arbeider akkurat som andre vismenn for verdens beste. Sinnet er svært ustabil. Det higer etter alt bortsett fra tilbedende meditasjon. Hvis vismenn som har erkjent Gud ikke handler, vil mennesker som følger deres eksempel, også gi opp handling. Vanlige mennesker vil ha en unnskyldning for å gjøre hva de vil hvis helgenen ikke mediterer. De vil bli desillusjonerte, slutte med gudsdyrkelsen og havne i ugudelighet. Dette forklarer hvorfor Krishn sier at hvis han ikke utfører sin fastsatte plikt, vil hele menneskeheten fall i unåde, og han vil bli årsaken til varnsankar.

Ifølge Arjun skjer det en destruktiv blanding av forskjellige klasser når kvinner blir udydige. I kapittel 1 var han urolig av frykt for at det ville oppstå varnsankar hvis kvinner mistet sin dyd. Men Krishn imøtegikk ham og bekreftet at det bare ville oppstå varnsankar hvis han ikke var ivrig engasjert i sin tildelte oppgave. Gud selv er faktisk den sanne varn (kvalitet) ved Jeget. Å vike av fra veien som fører til den evige Gud er derfor villfarelsen som kalles varnsankar. Hvis helgenen som har sanset Gud, avstår fra å utføre den verdige oppgaven, vil andre, ved å følge hans eksempel, også miste sine plikter av syne og bli varnsankar siden motstridende egenskaper i naturen kombineres i dem.

Kvinnens dydighet og raserenhet er trekk ved sosial orden – et spørsmål om rettigheter. Det er ikke slik at de ikke har nytte for samfunnet, men det stemmer også at foreldres moralske overtredelser ikke påvirker barnas rettskaffenhet og kontemplasjon om Gud. Et individ når frelse ved sine egne gjerninger. Hanuman, Vyas, Vashisht, Narad, Shukdev, Kabir og Jesus Kristus har alle vært

helgener i sann forstand, men den sosiale respektabiliteten til dem alle er et åpent spørsmål. En Sjel kommer til en ny kropp med alle de fortjenester han har med seg fra en tidligere eksistens. Ifølge Krishn kvitter Sjelen seg med en gammel kropp og går inn i en ny med sanskar av alle fortjenester og mangel på fortjenester fra et tidligere liv med sinnets og sansenes handling. Denne sakskar til en sjel har ingenting å gjøre med de fysiske foreldrene til den nye kroppen. De spiller ingen rolle for sjelens utvikling. Og det eksisterer derfor ikke noe forhold mellom kvinners mangel på dyd og fødselen til varnsankar. I gå i oppløsning og bli spredt mellom naturens gjenstander i stedet for å bevege seg jevnt mot Den øverste ånd er varnsankar.

Det er i denne forstand at en vismann er årsaken til ødeleggelsen av menneskeheten hvis han ikke får andre til å handle samtidig som han selv er seriøst engasjert i sin foreskrevne oppgave. Erkjennelse av den uforgjengelige Gud, roten som alt er født av, er liv, mens å være oppslukt av naturens utallige gjenstander og vike av fra den guddommelige vei er død. Så den vismann som ikke får andre mennesker til å gå handlingens vei, er en ødelegger – faktisk en morder av menneskeheten. Han er en ødelegger av menneskeheten hvis han ikke kontrollerer sløsingen med sinn og sanser og tvinger andre mennesker til å holde seg på den rette vei. Han er da en legemliggjørelse av vold. Sann ikke-vold er å rendyrke sitt eget Jeg og samtidig også tilskynde andre til åndelig disiplin og vekst. Ifølge Geeta er fysisk død bare en forandring i forgjengelige kropp, og det finnes ingen vold i dette. Krishn sier derfor til Arjun:

25. "Som den uvitende handler med en følelse av tilknytning til sine handlinger, bør den kloke, O Bharat, handle for å presentere den (guddommelig) etablerte verdensorden."

En klok mann, uselvisk og utstyrt med åndelig kunnskap, handler for å inspirere hjertene til andre menn slik at de handler til beste for seg selv slik enhver selvisk og uvitende mann vil gjøre. Vi kan være uvitende selv om vi kjenner yagyas vei og praktiserer den. Kunnskap er direkte sansning. Så lenge vi er selv det aller minste fjernet fra Gud, og han, den ønskede, fra oss, er uvitenhet til stede. Når dette mørket

er framherskende, er det tilknytning til handling og dens konsekvenser. Den uselviske mediterer med en hengivenhet som ligner svært mye på tilknytningen som de utvitende utfører sitt arbeid med. Det kan ikke være noen tilknytning hos mennesker som er ubekymrede med handling, men til og med disse vismennene bør handle til beste for verden og for å styrke fromhetens krefter slik at andre menn velger den rette vei.

26. "I stedet for å forvirre og undergrave troen til de uvitende som er knyttet til handling, bør det vise mennesket bevege dem til å ta bolig i Gud og handle riktig slik han selv gjør."

I stedet for å skape forvirring i sinnene til de uvitende som er engasjert i gjennomføringen av den nevnte handlingen, bør seere som har sanset Gud direkte, passe på at ingen av deres handlinger fører til en svekkelse av andre menneskers hengivenhet. Det er plikten til vismannen, som er velsignet med sublim kunnskap, å inspirere andre til å utføre den foreskrevne handlingen der han selv er så seriøst engasjert.

Dette er grunnen til at min ærverdige lærer også i ekstremt høy alder pleide å våkne klokken to om natten og hostet for å fortelle de andre at han var våken. Og så begynte han å rope høyt: "Stå opp, dere verdslige menn." Da vi alle sammen hadde stått opp og satte oss for å meditere, la han seg en stund. Så sto han opp igjen og sa: "Trodde dere at jeg sov? Jeg har faktisk konsentrert meg om åndedraget mitt. Jeg la meg fordi kroppen min er gammel, og å sitte er smertefullt for meg. Men dere unge menn må sitte fast og rett og kontemplere til åndedrettet deres er som en kontinuerlig, jevn strøm av olje uten avbrekk i sin strøm og ingen ytre tanke som forstyrrer deres konsentrasjon. Det er den tilbedendes plikt å være ustanselig opptatt av oppgaven for meditasjonen. Når det gjelder åndedrettet mitt, er det jevnt og rett som et bambusskudd." Dette er grunnen til at vismannen må handle riktig selv, for uten det kan han ikke få elevene sine til å gjøre det samme. "En lærer bør undervise ved sitt eksempel snarere enn ved formaninger."⁸

---

u c( ) Hkna tu; nKkuka deI f³xuke- A

t ksk; Rl o}dekI .k fo }kU; qä% l ekpju- AA 26AA

8 Guroen (edel lærer) underviser ikke bare ved formaninger, men ved sitt eget livs eksempel.^{hac}

Derfor er det en vismanns plikt at mens han er engasjert i handling selv, bør han også sørge for at andre hengivne er engasjert i meditasjon. En hengiven bør på samme måte henge seg til tilbedelse med oppriktig forgudelse, men enten har er en tilhenger av Kunnskapens vei eller en trofast utøver av uselvisk handling, må han ikke tillate seg å føle arroganse på grunn av meditasjonen sin. Krishn tar nå for seg hvem utøveren av handling er, og hva motivasjonen bak handlingene er.

27. "Selv om all handling skyldes naturens egenskaper, antar mennesket med en egoistisk og villedet sinn at han selv er utøveren."

Fra begynnelsen til øyeblikket for tilknytning utføres all handling på grunn av naturens egenskaper, men det mennesket som har et formørket sinn på grunn av forfengelighet, tror arrogant at han er utøveren. Han tar det for gitt. Men hvordan kan vi tro at også gudstilbedelse oppstår på grunn av naturens egenskaper? Det nødvendige bevis gis av Krishn.

28. "Men det kloke mennesket som er klar over de forskjellige sfærer i naturens egenskaper i form av sinn og sanser og også deres handlinger med gjenstander, er ikke et offer for tilknytning, O den mektig-armete, fordi han vet at sinn og sanser (gun) dveler ved sanseobjekter (gun)."

Seere som har sanset den endelige essens, er klar over forskjellen mellom naturens egenskaper og handling, og også over det faktum at disse egenskapene er opptatt av seg selv og uinteressert i deres handling.

Essens betyr her Den øverste ånd snarere enn de fem (eller 25) elementene eller primære stoffer som lar seg telle. Med Krishns ord er Gud det eneste elementet. Ut over ham finnes ingen annen virkelighet. Når vismennene som dveler i Gud – den eneste virkelighet – gjennomgår naturens egenskaper, settes de i stand til å sanse oppdeling av handling ifølge naturens egenskaper. Hvis den

---

i d'r% fØ; ek. kkfu xq k% de k. k l o z' k% A
vg³ dkjfoew kRek drkjfe r eU; rs AA 27AA
rUofoUkq egkckgks xq kdeZ foHkx; k% A
xqkk xqkqorU r bfr eRok u l T r s AA 28AA

dominerende kvalitet eller egenskap er uvitenhet (tamas), viser den seg i form av letargi, søvn og løssloppenhet – kort sagt en generelt manglende tilbøyelighet til å handle. Hvis den grunnleggende egenskapen er lidenskap (rajas), særpreges den resulterende handlingen av en manglende vilje til å trekke seg tilbake fra tilbedelse og en fornemmelse av autoritet. Hvis den dominerende egenskapen er dyd eller kvaliteten godhet (sattwa), vil handlingene som utløses av den, ha trekk som konsentrasjon om sinnet, meditasjonspreg, en positiv holdning til opplevelser, sammenhengende tanker og enkelhet. Naturens egenskaper er foranderlige. Derfor er bare den sansende vismannen i stand til å se om fortrinnligheten i handlingen er bestemt av egenskapene den består av. Disse egenskapene bevirker arbeidet deres gjennom hjelpemidlene, sansene og deres gjenstand. Men de som ennå ikke har kommet hinsides disse egenskapene og fortsatt er midtveis, er henfalte til det de måtte være beskjeftiget med.

29. "De bør ikke undergrave troen til de villfarne som ikke er klar over sannheten fordi de er begeistret for materiens bestanddeler og dermed knyttet til sansene og deres funksjoner."

Mennesker som har en forblindelse overfor natur, blir henfalte til sine handlinger når de ser hvordan de gradvis utfolder seg mot de overordnede egenskapenes nivå. Kloke mennesker som kjenner sannheten, bør ikke uroe disse villfarne menneskene som mangler både kunnskap og energifylt innsats. I stedet for å ta motet fra dem bør den kloke oppmuntre dem fordi de kan nå den endelig tilstand der handling slutter å eksistere bare gjennom utføring av handling. Etter å ha foretatt en omhyggelig vurdering av hans medfødte kapasitet og situasjon, må den søkende som har bestemt seg for å handle gjennom Kunnskapens vei, anse handling som noe han har fått av naturens egenskaper. Hvis han derimot antar at han selv er utøveren, vil det gjøre ham forfengelig og innbilsk. Også etter å ha gått videre til overordnede egenskaper, bør han ikke bli henfallen til

dem. Den søkende, derimot, som har valgt Den uselviske handlings vei, har ikke noe behov for å analysere handlingens natur og naturens egenskaper. Han må bare handle med en total selvpoppivelse overfor Gud. I dette tilfellet er det opp til den indre Gud (guru) å se hvilke egenskaper det er som gjør sin entré og hvilke som forsvinner. En søkende på Den uselviske handlingens vei tror at alt – forandring i egenskapene såvel som gradvis heving fra de lavere til de høyere – er en velsignelse fra Gud. Selv om han derfor er konstant engasjert i handling, føler han verken forfengeligheten ved å være en utøver og blir heller ikke knyttet til det han utøver. Krishn henviser til dette og også til særpreget i den forestående krigen og sier:

30. "Derfor, O Arjun, kontempler Jeget, overgi alle dine handlinger til meg, gi avkall på alt begjær, all medynk og sorg og vær klar til å slåss."

Arjun blir bedt om å kjempe, begrense sine tanker til sitt innerste vesen, overgi i en meditativ tilstand alle sine dåder til Gud i Krishn, og i absolutt frihet fra aspirasjon, medyk og sorg. Når et menneskes tanker absorberes i kontemplasjon, når det ikke er det minste ønske om håp noe sted, når det ikke er noen følelse av selvinteresse bak handlingen og når det ikke finnes noen beklagelse over utsiktene til nederlag, hva slags krig kan et menneske utkjempe? Når tanker trekkes tilbake fra alle kanter inn i den innerste ånd, hvem skal han kjempe mot? Og hvor? Og hvem er det å kjempe mot? Men det er et faktum at når du kommer inn i den meditative prosessen, dukker krigens sanne form opp. Det er først da at det blir kjent at mengden av syndige impulser, begjær, vrede, tiltrekning og frastøting foruten begjær og sult, alle avvik fra fromhet, som kalles kuru, er de store fiender som skaper tilknytning til verden. De hindrer sannhetssøkeren ved å sette i gang et voldsomt angrep. Å overvinne dem er ekte krig. Å undertrykke dem, å trekke seg inn i sitt eget sinn og oppnå en tilstand med jevn kontemplasjon er virkelig krig. Krishn understreker igjen dette punktet.

31. "Fortrøstningsfulle og hengivne mennesker som alltid handler ifølge denne min formaningen, er frigjort fra handling."

Frigjort fra illusjoner og besatt av følelser av forgudelse og selvoppgivelse, blir mennesker som alltid handler i tråd med Krishns formaning om at "man bør kjempe", også frigjort fra all handling. Denne forsikringen fra Yogeshwar Krishn er ikke myntet på en hindu, en muslim eller en kristen, men på hele menneskeheten. Hans doktrine går ut på at man bør føre krig. Det kan se ut til at dette er en lære for krigshissere. Heldigvis var det et opplegg for en universell krig før Arjun. Men når vi ikke blir konfrontert med en slik mulighet, hvorfor søker vi en løsning i Geeta eller hvorfor insisterer vi så hardnakket på at de frigjørende midlene fra handling bare er tilgjengelige for dem som utkjemper krig? Sannheten er det stikk motsatte. I Geeta er krigen den som foregår i hjertet – i det innerste Jeget. Dette er krigen mellom ånd og materie, kunnskap og uvitenhet, Dharmkshetr og Kurukshetr. Jo mer vi forsøker å kontrollere vår tanke med meditasjon, desto mer dukker de syndige impulsene fram som fiender og setter i gang et forferdelig angrep. Å beseire deres demoniske krefter og tankebeherskelse er selve kjernen i denne krigen med guddommelig sang. Den som er kvitt illusjoner og engasjerer seg i krigen med tro, blir fullstendig frigjort fra handlingens bindinger og fødsel og død. Men hva skjer med den som trekker seg tilbake fra denne krigen?

32. "Vær klar over de skeptiske mennesker som ikke handler i tråd med denne formaningen min fordi de er blottet for kunnskap og skjønnsomhet og som er dømt til elendighet."

Villfarne menn, beruset av tilknytning, uten skjønnsomhet, som ikke følger Krishns lære eller som, med andre ord, ikke fører krig i en meditativ tilstand der det er fullstendig selvoppgivelse foruten frihet fra begjær, selvinteresse og sorg, fratas den endelige lykksalighet. Hvis dette er sant, hvorfor gjør menneskene ikke alltid dette? Krishn forklarer det slik.

; s es erfena fuR; euqr' BfUr ekuok% A
J) kolrks ul w Urks eR; Urs rs fi de fHK% AA 31AA
; s RosnH; I w Urks ukuqr' BfUr es ere- A
I oKkufowekkrkfUof) u'Vkupsr I % AA 32AA

33. "Alle vesener er dominert av deres styrende egenskap og handler under dens tvang. Vismannen som er velsignet med oppfatningsevne, gjør også sin innsats i samsvar med sin natur."

Vanlige mennesker holder seg til sine handlinger og det kloke i deres Jeg. Alle handler ut fra de ufrakommelige kravene i denne natur. Dette er en selvinnslysende og ubestridelig sannhet. Det er av denne grunn at, ifølge Krishn, mennesker ikke følger hans lære selv om de kjenner den. De er ikke i stand til å overvinne begjær, selvinteresse og sorg, eller, med andre ord, tilknytning og aversjon og klarer ikke å handle på den foreskrevne måten. Krishn peker også på en annen grunn.

34. "La deg ikke styre av tilknytning og aversjon for begge deler er de store fiendene som hindrer deg på veien til det gode."

Tiltrekning og frastøting ligger innen sansene og deres gleder. Man bør ikke bli dominert av dem fordi de er formidable fiender på veien som fører til det gode og til frigjøring fra handling. De raner den søkendes tilbedende holdning. Når fienden er innvendig, hvorfor skulle vi utkjempe en ytre krig? Fienden står i ledtog med sansene og deres objekter – i sinnet. Geetas krig er altså en indre krig. Menneskehjertet er slagmarken hvor de guddommelige og djevleske impulsene er oppstilt – kunnskapens og uvitenhetens krefter, de to aspektene ved illusjon. Å overvinne disse negative kreftene, for å ødelegge det djevleske ved å hjelpe fram guddommelige impulser, er virkelig krig. Men når de syndige krefter er utslettet, er det også slutt på nytten av rettskafne impulser. Etter at Jeget er forente med Gud, blir også fromme impulser oppløst og smelter sammen med ham. Å overvinne naturen blir på denne måten en krig som bare kan utkjempes i en tilstand av kontemplasjon.

I n"ka p'Vrs LoL; k% i d r K k u o k u f i A
i d f r a ; k f U r H k r k f u f u x g % f d a d f j ' ; f r AA 33AA
b f U n z ; L ; \$ U n z ; L ; k f k z j k x } s k k S 0 ; o f L F k r k S A
r ; k u z o " k e k x P N U k k S ã L ; i f j i f U F k u k S AA 34AA

Ødeleggelse av tilknytningsfølelser og aversjon tar tid. Mange som søker, forsaker derfor meditasjon og begynner plutselig å etterligne en dyktig vismann. Krishn advarer mot dette.

35, "Selv om den er underlegen (i fortjeneste), er ens egen dharm den beste, og til og med å møte døden i den fører noe godt med seg, mens en dharm som ikke er din egen, uansett hvor godt den iakttas, skaper bare frykt."

Det finnes en sökende som har vært engasjert i tilbedelse i ti år, og en annen som er blitt initiert i prosessen først i dag. Det er bare naturlig at de to ikke kan være like. Novisen blir ødelagt hvis han etterligner den erfarne tilbederen. Det er av denne grunn at Krishn sier at selv om kvaliteten er underlegen, er ens egen dharm bedre enn en annen manns dharm som iakttas godt. Evnen til å engasjere seg i handling som oppstår av ens natur, er ens dharm. Så å dø mens man iakttar ens egen dharm, er virkelig gunstig. Etter at Sjelen ifører seg en ny kropp, vil han fortsette reisen fra det samme punktet med åndelig tilknytning der han stoppet i sitt siste fysiske liv. Sjelen dør ikke. Et klesbytte forandrer ikke sinnet og tankene. Å forkle seg som menn som har gått foran ham, vil skape enda mer frykt hos den sökende. Frykt er en naturens kvalitet, ikke en Guds kvalitet. Naturens mørke teppe tykner når det er etterligning.

Det finnes en mengde billig etterligning på den "åndelige" vei. Min erværdige lærer hørte engang en himmelsk stemme som sa til ham at han skulle dra til Ansuia². Så reiste han den lange veien fra Jammu til Chitrakoot og slo seg ned i de tette skogene i Ansuia. Mange hellige menn kom den veien. En av dem så at selv om Paramhans Parmanand Ji holdt til der helt naken, ble han likevel høyt respektert. Han hadde altså med det samme kastet av seg den lille tøystrifen han hadde brukt som lendeklede, ga fra seg

---

Jṣ kṢLo/keḳḳ foxqk% ij/keḳḳLouf'Brkr- A

Lo/keḳḳ fu/kua Jṣ % ij/keḳḳ Hk; kog% AA 35AA

9 Et hellig sted i en stat i India som heter Madhya Pradesh, setet for Swami Adgadanands lærer, den mest opphøyde helgen Shree Parmanand Ji. Navnet skyldes tilknytningen til Ansuia, konen til vismannen Atri, som representerer den edleste sort kyskhed og hustruhengivenhet.^{hank}

asketstokken og vannkrukken til en annen hellig mann og gikk omkring helt naken. Da han kom tilbake etter en stund, så han at Parmanand Ji også snakket med folk og irettesatte dem (han hadde fått en guddommelig kommando om å ta skarpt til motmæle mot og til og med fordømme elevene sine hvis det var nødvendig for deres egen skyld – på den måten overvåket han de reisende på den åndelige vei). Som en etterligning av den store mannen begynte den andre hellige mannen også å snakke irettesettende. Men folk svarte med rasende og ubehagelige ord, og den stakkars svindleren begynte å undre seg over at folk tok igjen med ham, mens ingen kom med protester overfor Paramhans Ji.

Da han kom tilbake etter to år, så han at Parmanand Ji satt på en tykk og myk madrass, og folk viftet ham. Den hjelpeløse mannen fikk brakt et tresete ut i skogen, sørget for å få lagt en madrass over den og leide et par menn til å vifte ham. Folk flokket seg om ham på mandager da den hellige mannen praktiserte sine "mirakler". Han tok 50 rupier hvis noen ville ha en sønn og 25 rupier for en datter. Men han måtte komme seg vekk etter en måned fordi han ble framstilt som en løgner. Etterligning er ikke til hjelp når vi går den åndelige vei. Den søkende må praktisere sin egen dharm.

Hva består denne ens egen dharm (swadharm) i? I kapittel 2 satte Krishn navn på den og sa til Arjun at selv med sin egen dharm i sikte, var det hans plikt å føre krig. Det fantes ingen mer velsignet vei for en Kshatriya. Ut fra sine medfødte egenskaper, den iboende dharm, ble Arjun erklært som en Kshatriya. Krishn sa til Arjun at for Brahmin, virkelig hengivne menn med kunnskap om Den øverste ånd, var instruksjoner i Ved som å ta med en som skal bade til en dam. Men Arjun ble oppfordret til å lære Ved og vokste til en Brahmin. Med andre ord – den iboende dharm er underkastet forandringer. Men det virkelig betydningsfulle poeng er at den iboende dharm bidrar mest til ens velvære. Men dette betyr ikke at Arjun bør etterligne en Brahmin og kle seg og se ut som ham.

Den samme handlingsvei er blitt delt av vismannen i fire deler: den laveste, den midterste, den gode og den fortreffelige. Krishn har satt navn på de søkende som ferdes på disse veiene – henholdsvis Shudra, Vaishya, Kshatriya og Brahmin. Handling begynner på det

laveste nivå, men i løpet av den åndelige søken kan den samme søkende utvikle seg til en Brahmin. Når han er forent med Gud, står det tilbake verken Brahmin, Kshatriya, Vaishya eller Shudra, men bare ren intelligens, Den evige og uforanderlige øverste ånd. Han transcenderer så alle disse klassene. Krishn sier at han hadde skapt de fire klassene. Men, som det ble påpekt tidligere, ble klassifikasjonen foretatt på grunnlag av handling og ikke ut fra fødsel. Men hva består den handlingen i som danner grunnlaget for den? Er det det som vanligvis gjøres i og for verden? Krishn motsier dette og snakker om den forordnede oppgave eller handling.

Som vi har sett, er denne forordnede handlingen prosessen som kalles yajna der ett åndedrag tilbys som offer til en annen og alle sansene er behersket. Alle er i egentlig forstand praktiserende av yoga og meditasjon. Den spesielle øvelsen som tar en til den elskede Gud, er meditasjon. Varna er en del av denne meditasjonshandlingen som selv er delt i fire avdelinger. Et menneske bør begynne sin søken på den naturlige evnens nivå. Dette er den iverende dharm. Hvis den søkende etterligner dem som er overordnet og framfor ham, vil han bare bli bebyrdet med frykt. Han blir ikke ødelagt fullstendig, for i det åndelige foretakende er frøet uforgjengelig. Man kan bli overveldet av redsel og svekket under byrden av den materielle verden. Hvis en elev på første nivå sitter i avgangsklasser, kan han ikke bli avgangselev fordi han til og med kommer til å glemme alfabetet. Arjun spør om mennesket ikke handler ifølge sin iverende dharm?

36. "Arjun sa: 'Hva, O Varshneya (Krishn), er det som driver mennesket som så å si tvinges mot sin vilje og med motvilje handler ugudelig?'"

Hvorfor er det slik at et menneske, som presses mot noe han forakter, handler på syndige måter? Hvorfor handler han ikke ifølge formaningene fra Krishn? Krishns svar på spørsmålet gis i det følgende verset.

37. "Herren sa: "Vit at begjæret som oppstår av den emosjonelle egenskapen ved naturen (rajas) og er umettelig som ild, er det samme som vrede. Og lær å erkjenne den som din ondeste fiende i denne verden."

Begjær og vrede som har sitt utspring i den naturlige egenskapen lidenskap, har en umettelig appetitt på sanselige gleder, og syndefullt begjær og vrede er supplementer til tilknytning og avsky. Så Arjun advares om at han må betrakte dem som sine farligste fiender. Og så dveles det ved deres utslettende virkninger.

38. "Liksom ild er innhyllet i røyk, et speil dekket av støv og et foster skjult i mors liv, så er også kunnskap oppslukt av begjær."

Skjønnsomhet formørkes av en kappe av begjær og vrede. Hvis vi brenner fuktig ved, får vi bare røyk. Det er ild, men den kan ikke flamme opp. Et støvdekket speil kan ikke gi et klart speilbilde. Og akkurat slik er det når det finnes perversjoner som begjær og vrede. Da kan ikke sinnet få en klar sansning av Gud.

39. "Og, O sønn av Kunti, også kloke menns skjønnsomhet er oppslukt av begjær, umettelig som ild og deres evige fiende."

Hittil har Krishn nevnt to fiender, begjær og vrede, men i det 39. vers nevner han bare én av dem, nemlig begjær. I virkeligheten ligger følelsen av vrede inne i begjær. Når en oppgave er vellykket gjennomført, dempes vreden, men når begjæret hindres, dukker vreden opp igjen. Vreden ligger altså i kjernen av begjær. Det er viktig å vite hvor fienden gjemmer seg, for når man vet dette, vil det lette en total ødeleggelse av fienden. Krishn uttrykker sitt syn på problemet.

---

dke , 'k Øk'k , 'k j tksqkl eη#ko% A
egk"kuks egki KEik fonf; ufeg ofj.ke AA 37AA
/kœukfoz; rs of°u; Fkkn"kkē eyu p A
; Fkk'Çkuko'rks xHkLrFkk runeko're~AA 38AA
vko'ra Kkueru Kkfuuks fuR; ofj.kk A
dke#isk dkØrş nqijjskkuyu p AA 39AA

40. "Siden sansene, sinnet og intellektet er setet for begjær, er det gjennom dem at det villeder et vesen ved formørking – hans evne til skjønnsomhet."

Vi har altså svaret. Vår verste fiende holder til i våre egne sanser, i sinnet og intellektet. Det er gjennom dem at begjær omslutter kunnskap og fører den legemliggjorte sjelen på villspor."

41. "Derfor, O den beste av Bharat (Arjun), undertrykk først sansene og drep målbevisst dette begjæret, den avskyelige ødelegger av både åndelig og fysisk kunnskap."

Først og fremst må Arjun kontrollere sansene fordi hans fiende ligger skjult inne i dem. Fienden er i oss, og det ville være nytteløst å se etter ham utenfor. Krigen som må føres, er innvendig. Den må utkjempes med sinnet og hjertet. Arjun må altså undertrykke sansene sine og drepe sitt syndige begjær som herjer både kunnskapen om den ikke-manifesterte Ånd og kunnskap om den fysiske verden. Men han kan ikke bestorme dem direkte. Han må først beleire støttepunktet med moralske perversjoner ved å beseire sansene.

Men å beherske sansene og sinnet er svært vanskelig. Innsatsens suksess virker alltid tvilsom. Krishn fordriver denne pessimistiske holdningen ved å peke på de mange våpen som står til hans disposisjon og som en mann kan bruke til å kjempe mot fienden.

42. "Over sansene er sinnet, og over sansene er intellektet, og det som ligger over dem alle er den innvendige Sjæl som er uforlignelig kraftig, men samtidig subtil."

Mennesket er altså ikke hjelpeløs tross alt. Han har et arsenal av mange våpen som han kan bruke i krigen med styrke og selvillit. Han kan bruke sinnet mot sansene, intellektet mot sinnet, og over alt dette har han sin Sjæl som er mektig, men likevel ikke-manifestert.

---

bfUnz; kf.k euks c( ) jL; kf/k' Bkueq; rs A
 , rSoækg; R; sk Kkueko'R; nfgue- AA 40AA
 rLekUofefUnz; k.; knkS fu; E; Hkj r'kHk A
 i klekua iztfg °; sa KkKkuuk" kue- AA 41AA
 bfUnz; kf.k i jk.; kg(jfUnz; \$; % i ja eu% A
 euI Lrq i jk c( ) ; k(c( ) % i jrLrqI % AA 42AA

Sjelen er det virkelige "oss", og derfor er vi sterke nok til å undertrykke ikke bare våre sanser, men også vårt sinn og intellekt.

43. "Derfor, O mektig-armete, som kjenner Sjelen, subtil og på alle måter mektig og fortjenstfull, behersk sinnet med ditt intellekt og drep dette begjæret, din mest formidable fiende."

Besatt av kunnskap om den ikke-manifesterte, men likevel mektige Sjelen som ligger hinsides intellekt, og etter en nødvendig vurdering av sitt medfødte begjær og beherskelse av sinnet med intellektet, må Arjun drepe denne fienden etter en passelig granskning av sin iboende kapasitet. Begjær er en forferdelig fiende, for den fører Sjelen på villspor gjennom sansene. Når Arjun kjenner sin styrke og har tiltro til den mektige Sjel, bør Arjun drepe dette begjæret – hans fiende. Denne fienden er selvfølgelig innvendig, og krigen som skal utkjempes mot den, er også innvendig – i sinnets og hjertets sfære.

* * * * *

Mange kjærlige fortolkere av Geeta har gitt dette kapitlet tittelen "Karm Yog" ("Handlingens vei"), men dette er ikke korrekt. Yogeshwar Krishn nevnte handling i kapittel 2, og hans gjennomgang av dens betydning skapte en ærbødig holdning til temaet. I dette kapitlet har Krishn definert handling som en gjennomføring av yagya. Det er ikke tvil om at yagya er den forordnede metoden. Uansett hva annet mennesker gjør i tillegg til dette, er det en eller annen form for verdslig slaveri. Det blir bekreftet i kapittel 4 at utførelse av yagya er handlingen som bevirker frihet fra den materielle verden.

Kapitlet beskriver opprinnelsen til yagya foruten hva gjennomføringen av denne disiplinen har å tilby. Det skisserer så de karakteristiske trekk ved yagya. Det viktige ved å gjennomføre yagya blir understreket gjentatte ganger, for dette er den foreskrevne handlingen. De som ikke praktiserer den, er ikke bare syndefulle elskere av nytelser, men de lever også forfengelige. Fordums vismenn hadde erkjent tilknytningens tilstand og handlingsløsheten gjennom yagya. Dette var menn som hadde frydet seg over og følt

seg tilstrekkelig i Jeget. Det var derfor ikke noe mer for dem å gjøre. Likevel fortsatte de å være iherdig engasjert i oppgaven å veilede mindre heldige mennesker som hadde sakkett akterut. Krishn sammenligner seg selv med disse store Sjelene. Han har heller ikke mer å utrette og ingenting å oppnå, men likevel vier han seg til handling til menneskehetens beste. Dermed viser han seg som en yogi, en asket eller en helgen og er hele tiden opptatt med meditasjon. Han er virkelig, som vi har sett, en Yogeshwar, en som er dyktig i yog. Videre formaner Krishn i kapitlet gjentatte ganger vismenn som ham selv om at de ikke må forvirre og undergrave troen til den innvidde søkende selv om de kanskje er opptatt med materielle oppgaver fordi de bare kan oppnå den ideelle tilstanden gjennom handling. Hvis de slutter å handle, blir de ødelagt. Den rette handling nødvendiggjør at det føres krig ved å konsentrere seg om Jeget og Den øverste ånd. Men hva er behovet for krig når øynene er lukket og et menneskes tanker er sentrert om kontemplasjon og når sansene er begrenset til intellektet? Når en søkende ifølge Krishn legger ut på gudsdyrkelsens vei, fortøner begjær og sinne, tiltrekning og frastøting seg som skremmende hindre underveis. Å bekjempe og overvinne disse negative impulsene er krig. Å komme stadig dypere inn i meditasjonstilstanden ved gradvis eliminering av de demoniske, fremmede impulsene er krig. Dette er altså en krig som raser i meditasjonstilstanden. Dette er kort sagt kapittel 3, og som det går fram av dette forsøksvise sammendraget, er vi ennå ikke blitt fortalt nøyaktig hva handling eller yagya er. Når vi forstår yagyas natur, vil vi også forstå handlingens natur.

Dette kapitlet understreker hovedsakelig den instruerende rollen til vismenn, de store Sjelene som har sanset virkeligheten. Kapitlet er altså et direktiv for ærverdige lærere. De vil ikke tape noe hvis de ikke påtar seg noen handling, og de vil ikke vinne noe for seg selv hvis de gjør det. Men likevel må de være aktive for menneskehetens beste. Men ingenting av faktisk betydning er blitt sagt for de søkende som ønsker å erkjenne Gud. De blir ikke fortalt hva de må gjøre for å oppnå dette. Dette kapitlet dreier seg derfor ikke om Handlingens vei. Handlingen som må gjennomføres, er ennå ikke blitt belyst. Hittil er vi bare blitt fortalt at handlemåten i yagya er den foreskrevne handling. Men vi holdes i uvitenhet om hva yagya er. Men det må innrømmes at den mest detaljerte beskrivelsen av krig bare finnes i kapittel 3 i hele Geeta.

Når vi ser på Geeta som helhet, er det i kapittel 2 at Krishn formaner Arjun til å kjempe fordi kroppen er forgjengelig. Han bør kjempe fordi kroppen er kortvarig. Dette er den eneste konkrete grunnen til kamp som oppgis i Geeta. Når Kunnskapens vei senere forklares, sies krig å være det eneste midlet til å sikre en lykkelig slutt. Krishn har sagt til Arjun at kunnskapen han har meddelt ham, er knyttet til Kunnskapens vei. Kunnskapen består i at Arjun bør kjempe fordi han tjener på både seier og tap. Senere, i kapittel 4, skal Krishn fortelle Arjun at han, når han hviler trygt i yog, bør kutte over ubesluttsomheten i sitt hjerte med skjønnsomhetens sverd. Dette sverdet er yogs sverd. Det henvises ikke i det hele tatt til krig fra kapittel 5 til kapittel 10. I kapittel 11 sier Krishn bare at fiendene allerede er drept av ham, så Arjun behøver bare å være stedfortreder og høste ære. Fiendene er blitt drept uten at han har behøvd å drepe dem, og makten som driver alle vesener og gjenstander, vil også bruke ham som et hjelpemiddel for å virkeliggjøre det han ønsker. Arjun bør stå modig fram og drepe sine fiender som ikke er annet enn levende lik.

I kapittel 15 blir verden sammenlignet med et peepaltre med mektig rot, og Arjun blir oppfordret til å søke åndelig perfeksjon ved å kløyve treet med fornektelsens øks. Krig nevnes ikke i de senere kapitlene, men i kapittel 16 fortelles det om demoner som er fordømt til helvete. Den mest detaljerte skissen av krig finnes dermed i kapittel 3. Versene 30 til 43 er opptatt av krigens struktur, dens uunngåelighet, den visse ødeleggelse av de som nekter å kjempe, navnene på fiender som må drepes, vurdering av ens styrke og besluttsomheten å drepe fiendene. Kapitlet identifiserer på denne måten fiendene og, til slutt, gir også det nødvendige mot som den søkende trenger for å ødelegge disse fiendene.

Slik avsluttes det tredje kapitlet i Upanishad av Shreemad Bhagwad Geeta om kunnskapen om Den øverste ånd, vitenskapen om yog og dialogen mellom Krishn og Arjun med tittelen "Shatru Vinash-Prerna" eller "Å framskynde fiendens ødeleggelse". Slik avsluttes Swami Adgadanands fortolkning av det tredje kapitlet i Shreemad Bhagwad Geeta i "Yatharth Geeta".

Hari om tat sat